

l'Abellerol

EDITORIAL

Nova etapa de l'Abellerol 2

NOTÍCIES 3

REPORTATGE

El segon atlas dels ocells nidificants d'Europa: de Catalunya a Europa 6

ARTICLE

Els corbs de Barcelona 10

CONSERVACIÓ

Nius per als ballesters a Sant Fruitós de Bages 12

CONVOCATÒRIES

Reservoir Birds participa a la Champions of the Flyway 2015 13

CONGRESSOS

6è Simposi Internacional sobre Mussol comú a Holanda 14

NOVETATS AVIFAUNÍSTIQUES

Crònica Ornitològica Novembre 2014 - Març 2015 16

OBITUARI

Eudald Solà Subiranas (1966-2015) 20

NOVETATS BIBLIOGRÀFIQUES

21

AGENDA

24

l'Abellerol

Butlletí de contacte de
l'Institut Català d'Ornitologia

núm. 51

primavera-estiu 2015

Comitè Editorial

Raül Aymí, Martí Franch,
Gabriel Gargallo, Santi Mañosa

Col·laboradors

José Luis Copete, Hugo Framis, Sergi Herrando,
David Garcia, Josep Garcia, Sergi Garcia,
Lluís Mir, Xavier Tomàs

Disseny i maquetació

Lluc Julià

Edita

Institut Català d'Ornitologia

Museu de Zoologia
Passeig Picasso, s/n
08003 Barcelona

C/ Girona, 168, ent. 5a
08037 Barcelona
Tel.: 93 458 78 93

Correu electrònic: ico@ornitologia.org
Pàgina web: www.ornitologia.org

Junta Directiva

President: Santi Mañosa

Vicepresident: Jordi Baucells

Secretari General: Marc Illa

Tresorer: Vittorio Pedrocchi

Vocals: Joan Aymerich, Enric Badosa, Jordi
Garcia, Jacob González-Solís,
Javier Quesada i Xavier Tomàs.

e-mail: junta@ornitologia.org

L'Institut Català d'Ornitologia (ICO) és una entitat constituïda amb la finalitat de promoure l'estudi i seguiment de les poblacions d'ocells que nien, migren o hivernen a Catalunya, així com de fomentar la seva conservació.

© 2015 Institut Català d'Ornitologia
Dipòsit Legal: 12371-01
ISSN: 1579-3400
Impressió: Aura Digit

Les opinions dels autors de les col·laboracions que apareixen en aquest butlletí corresponen exclusivament al seu criteri personal, excepte les que siguin en el seu caràcter de directrius de l'ICO o del comitè editorial.

Nova etapa de l'Abellerol

El número 51 de l'Abellerol que teniu a les vostres mans obre una nova etapa amb un nou format. S'han fet alguns canvis per potenciar la imatge i ampliar també els continguts per donar més informació sobre novetats ornitològiques i activitats que duu a terme la nostra entitat.

En aquest número hi trobareu dos articles relacionats amb l'Atlas dels ocells d'Europa, una de les apostes més importants de l'ICO per al present i el futur i en el qual tenim un protagonisme important i alhora un repte amb un nivell d'exigència molt alt. Coordinar un projecte a nivell continental que inclou països amb situacions molt diverses com poden ser un molt baix nombre d'ornitòlegs experts per fer la feina de camp o d'altres amb situacions polítiques extremes i amenaçades per conflictes bèl·lics no és una tasca fàcil. Així, i a tall d'exemple, podem recordar la darrera visita de representants de l'EBCC a Ucraïna on van ser testimonis d'aquesta situació i van poder escoltar les detonacions de les bombes com a so de fons en una part del país.

La presència cada cop més regular de corbs a Barcelona és també motiu de debat i misteri i hi dediquem dues planes per abordar un fet sobre el qual se n'albiren alguns interrogants. D'on vénen el corbs que es veuen a Barcelona? Com és que no només es veuen corbs sinó que també s'han detectat cornelles i fins i tot una gralla de bec vermell? El debat és obert...

La secció fixa de la crònica ornitològica a partir d'ara serà menys extensa. Moltes de les novetats ornitològiques més rellevants actualment ja estan a disposició dels aficionats gairebé a temps real gràcies a portals d'internet com *ornitho.cat* o d'altres especialitzats en les rareses. A la crònica hem pensat, doncs, de fer un resum d'aquestes novetats publicant més fotos i aportant comentaris extensos on es contextualitzin aquestes novetats en el nostre àmbit geogràfic.

Hem pensat en afegir encara més canvis que esperem que siguin del vostre gust i acceptació i que incorporarem en els pròxims números.

Finalment, volem dedicar aquest número de l'Abellerol a la memòria de l'Eudald Solà que ens va deixar en un accident al Pirineu mentre cercava les perdius blanques i la fauna pirinenca, una de les seves passions i hem escollit una foto seva com a imatge de portada. Descansi en pau •

PORTADA

Mussol pirinenc *Aegolius funereus*, Pirineu català. Dediquem aquest número de l'Abellerol a la memòria de l'Eudald Solà publicant una de les seves fotos de la fauna pirinenca.
Foto: Eudald Solà

L'ICO coordina el projecte *EuroBirdPortal*

Un nou projecte coordinat des de Catalunya mobilitza les observacions de 100.000 voluntaris per determinar la distribució estacional dels ocells d'Europa.

◀ Els primers mapes dinàmics obtinguts amb el projecte EBP permeten visualitzar patrons de distribució canviants amb el temps a escala europea en un treball fins ara sense precedents. Gabriel Gargallo va explicar el projecte el passat 5 de juny a Brussel·les.
Foto: Lluís Brotons

El projecte *EuroBirdPortal* (EBP) i el seu portal web (www.eurobirdportal.org/cat/) es van presentar el passat dia 5 de juny a Brussel·les en el marc de la *Green Week 2015*, la conferència anual sobre política mediambiental organitzada per la Comissió Europea. Es tracta d'una iniciativa de l'*European Bird Census Council* (EBCC) que ha estat possible gràcies al treball conjunt dels portals web de recollida de dades ornitològiques d'arreu d'Europa com *ornitho.cat* (www.ornitho.cat), el sistema utilitzat a Catalunya amb gran èxit des de 2009. Aquest projecte de l'EBCC està coordinat des de l'Institut Català d'Ornitologia (ICO) i té com a principal objectiu determinar els canvis a escala europea en la distribució estacional dels ocells, els patrons migratoris i la fenologia.

A diferència dels projectes de seguiment més tradicionals, que se centren en obtenir dades molt estandarditzades, els portals web de recollida de dades ornitològiques treuen profit de la immensa quantitat d'observacions

casuals que fan els ornitòlegs en el seu dia a dia. Només a Catalunya cada dia es registren més d'un miler i mig d'observacions al portal *ornitho.cat*. I arreu d'Europa són uns 30 milions a l'any.

L'objectiu de l'EBP és crear un banc de dades comú per treure el màxim profit a tota aquesta informació, així com promoure protocols d'intercanvi i anàlisi de les dades. Per assolir-ho, actualment, l'EBP ja compta amb 29 col·laboradors de 21 països d'Europa.

La migració dels ocells és un dels espectacles més impressionants que ens ofereix la natura i el web de l'EBP ens permet copsar-ho com mai no s'havia pogut fer abans. Fins ara, mai s'havien pogut visualitzar, per exemple, els moviments dels ocells a escala continental al llarg de tot l'any. Ara, gràcies a l'EBP, això ja és possible. I, a més, també podem comparar milers d'aquests patrons els uns amb els altres simultàniament, o en relació a dades climàtiques com la temperatura i la precipitació.

Transformar la ingent quantitat d'informació disponible en mapes dinàmics

ha estat possible gràcies a l'ús de les últimes novetats tecnològiques i a l'estreta col·laboració amb la plataforma *CartoDB* (www.cartodb.com). Actualment, el web de l'EBP mostra mapes interactius amb la distribució setmanal de 15 espècies d'ocells diferents i 4 variables climàtiques per al període 2010-2013, però durant els pròxims sis mesos s'ampliarà progressivament el nombre d'espècies a 50 i també s'afegiran les dades de 2014. A finals d'any es podrà escollir entre més d'1,5 milions de combinacions de mapes diferents. De cara al futur, l'objectiu de l'EBP és mostrar informació en temps real i desenvolupar tècniques de modelització per analitzar els canvis en els patrons de distribució dels ocells.

L'ICO agraeix el suport de l'Institut Suís d'Ornitologia per fer possibles els primers passos del projecte i la creació del portal web, gràcies al seu suport econòmic, així com l'estreta col·laboració del Centre Tecnològic Forestal de Catalunya (CTFC) en l'anàlisi de les dades.

Premi Prat de la Riba 2014: un premi per a noves expedicions ornitològiques

L'any 2014 l'Atles d'hivern de l'ICO va rebre el premi Prat de la Riba. Els diners es van destinar a sufragar les despeses de transport i manutenció de diverses expedicions voluntàries a les zones menys explorades de Catalunya, a Turquia i a l'Àrtic rus.

El primer premi Prat de la Riba 2014, concedit per l'Institut d'Estudis Catalans i dotat amb 6.000 euros, va ser atorgat a l'Atles dels ocells de Catalunya a l'hivern 2006-2009. Els editors del llibre, conjuntament amb la direcció de l'ICO, van decidir invertir els diners del premi en impulsar allò que donava sentit a la seva activitat científica i a la de tots els participants de l'obra premiada: el coneixement de la distribució de les espècies. Així, el premi es va destinar a cobrir les despeses de desplaçaments de noves exploracions d'ornitòlegs voluntaris per territoris poc o gens coneguts.

En el context dels projectes que l'ICO coordina a Catalunya i Europa es van repartir els recursos disponibles per finançar tres expedicions voluntàries en àrees concretes:

1) 7 visites per fer censos SOCC i trobar evidències de reproducció en 7 quadrats 10x10 km del Pirineu, Prepirineu i de les Terres de l'Ebre.

2) Una expedició catalana a l'Anatòlia turca la qual, conjuntament amb ornitòlegs del país, van suposar una punta de llança per fer el primer Atles de Turquia.

3) Una expedició a l'Àrtic realitzada per quatre voluntaris russos del Museu de Zoologia de Moscou.

A continuació, alguns dels nostres voluntaris ens expliquen breument com van anar les seves experiències de camp.

Josep Palet.

Expedició a la Terra Alta

A mi, que mai no surto de la meua comarca del Priorat, em va encisar el fet de cobrir un quadrat a la Terra Alta. Vaig aprofitar els dos dies en què faria l'itinerari SOCC a trenc d'alba per a recórrer el màxim de biòtops i hàbitats diferents fins al capvespre. M'havia estudiat pistes i camins per traçar finalment un parell de circuits que, sorpresa, vaig realitzar

com havia concebut. Cap al tard vaig punxar una roda. En menys de 10 minuts la vaig tenir canviada i continuava els censos com si res no hagués passat. Deu ser que de percaçar moixons tot el dia, un es torna més lleuger i les afliccions no passen.

Robert Manzano.

Expedició a l'Anatòlia turca

L'Eren, un jove ornitòleg turc, i jo vam aconseguir cobrir dos quadrats de 50x50 km a la regió d'Afyonkarahisar. En sis dies vam aconseguir cobrir bé aquests quadrats, incloent es-

▲ Trobada amb el paràsit cuapunxegut (*Stercorarius parasiticus*). Com més a prop estem dels seus nius, més violents esdevenen els seus atacs.
Autor: Mikhail Korepov.

times d'abundància, i realitzar 16 mostrejos estandarditzats. A les muntanyes trobàvem ocells nidificants com el gafarró de front vermell *Serinus pusillus*, el pinsà rosat sanguini *Rhodopechys sanguineus*; prop dels llacs, les dues espècies de pelicans *Pelecanus crispus* i *Pelecanus onocrotalus* o la fredeluga esperonada *Vanellus spinosus*.

Mikhail Korepov. Expedició tram final del riu Pechora, a l'Àrtic rus

El dia 7 de juliol iniciem una expedició de

dues setmanes per dos quadrats de 50x50km de l'Àrtic rus. Ens trobem en una regió pràcticament inhabitada. Hi arribem per aire i la recorrem amb canoa i a peu. En total necessitem remar uns 60 km pels braços del Petxora i caminar 140 km a través de la tundra, els boscos de líquens, els pantans o els deserts de sorra, sempre de dia, sota el sol etern de l'estiu àrtic. En total hi detectem 67 espècies nidificants, entre elles l'ànec glacial *Clangula hyemalis*, el gavià de Heuglin *Larus fuscus heuglini* o el repicalons petit *Emberiza pusilla* •

Donació del fons fotogràfic Àngel Biosca

Signat un acord amb els familiars de l'Àngel Biosca per a la donació del seu fons fotogràfic

El passat 28 de maig l'ICO va signar un acord amb els familiars de l'Àngel Biosca Farré per a la donació del seu llegat fotogràfic en modalitat de cessió amb caràcter indefinit. L'ICO utilitzarà aquest material per a les seves publicacions, cursos i qualsevol tipus d'aplicació en divulgació de l'ornitologia. L'Àngel Biosca era un entusiasta de l'ornitologia i de la fotografia que va morir el 6 d'agost de 2013. Tot i no estar vinculat a cap associació ornitològica, l'ornitologia era la seva passió. Va dedicar molt temps a fotografi-

◀ Signatura del conveni amb familiars de l'Àngel Biosca per a la cessió del fons fotogràfic.
Foto: Eladi Ribes.

ar els ocells dels camps de Lleida, d'on era fill, i també va fer excursions cap a altres zones de Catalunya. El seu fons fotogràfic inclou milers de fotografies de la majoria de les espècies més comunes i també d'algunes de més escasses de la plana de Lleida. La seva família ha publicat a títol pòstum el conte "*L'extraordinària història del Piti i la Iaia Canària*" (Lleida, Pagès Editors 2013) que es basa en la cria manual d'un poll de canari que havia estat expulsat del niu •

567 durbecs!

Rècord en el nombre d'anellaments de durbecs a Osona l'hivern 2014-15

Aquesta és la xifra de durbecs anellats pel nostre company Lluís Mir durant l'hivern 2014-15. Sens dubte es tracta d'una xifra espectacular! Aquests ocells es van capturar en tres estacions d'anellament amb menjadores a la comarca d'Osona i el nombre màxim de captures es va assolir entre el 15 de febrer i el 15 de març. Dels ocells capturats el 70% van ser femelles i el 30% mascles. No hi va haver intercanvi d'ocells entre localitats, però es van controlar dos ocells anellats el març de 2013 •

Anellament d'un mascle de durbec. Foto Lluís Mir.

El Segon Atlas dels ocells nidificants d'Europa: de Catalunya a Europa

L'atles dels ocells nidificants d'Europa és un dels majors projectes ornitològics mai realitzats. Aquest atlas cobrirà el període 2013-2017 amb més de 10.000.000 km² de 50 països i aportarà informació sobre la distribució, densitats i canvis en les poblacions des de 1980.

El coneixement de la distribució, la mida de les poblacions i les tendències dels éssers vius resulta essencial per a la conservació de la biodiversitat natural. En molts països d'Europa s'han produït atlas d'ocells en els darrers decennis (Gibbons *et al.*, 2007). Els ocells, però, en general són organismes molt ben distribuïts i la majoria de les espècies europees s'estenen més enllà de les fronteres nacionals. Per tant, és essencial determinar la distribució i l'abundància a escala europea a fi d'aplicar les mesures adequades de conservació a la UE i a nivell pan-europeu, o fins i tot a nivell mundial per a les espècies que concentren la seva distribució al nostre continent. Saber la mida total de la població és igualment important tant per als organismes internacionals que treballen en la

matèria, com *BirdLife International*, com per determinar la responsabilitat que té cada país en la conservació de cada espècie d'acord amb el percentatge de la població total que allotja (Keller & Bollman 2004).

El primer atlas dels ocells d'Europa

Aquestes raons van motivar que l'*European Bird Census Council* (EBCC) produís el primer atlas dels ocells d'Europa (Hagemeijer & Blair, 1997) en col·laboració amb la vasta xarxa d'instituts i societats ornitològiques d'Europa. Aquest treball compila el coneixement disponible per al període de 1980-1990 per descriure la distribució de totes les espècies d'ocells que nidifiquen a Europa, i va ser una fita en l'ornitologia europea. No només ha proporcionat una base sòlida per orientar

El Segon Atlas dels ocells nidificants d'Europa cobreix a la vegada zones amb l'avifauna tan coneguda com Catalunya, i altres regions molt remotes i sense ornitòlegs. Bona part de la tundra àrtica, per exemple, és de molt difícil accés, però caldrà prospectar-la per conèixer la distribució d'espècies com el repicatalons de Lapònia *Calcarius lapponicus*.
Foto: Mikhail Korepov

els esforços de conservació, sinó que la seva informació detallada també ha demostrat ser una font inestimable per a multitud d'estudis científics, fins al punt que estem davant de l'atles d'ocells més citat al Google Scholar (Tulloch *et al.* 2013). No obstant això, gran part de l'Europa de l'Est no es va poder mostrejar en el moment. En particular, el territori de la Rússia europea (40% d'Europa) es va incloure molt parcialment. La cobertura també va ser molt baixa per a alguns dels països d'Europa central i oriental que s'han adherit recentment a la UE. D'altra banda, les dades utilitzades per al primer atlas es van recopilar fa 30 anys o més. Tal com vam veure en repetir l'Atlas dels ocells nidificants de Catalunya (Estrada *et al.* 2004), en aquells països on s'han pogut repetir els atlas després de períodes d'uns quinze a vint anys, les dades revelen alteracions notables en la distribució de moltes espècies. Aquestes alteracions es podrien augmentar com a conseqüència dels canvis climàtic i dels usos del sòl.

El Nou Atlas dels Ocells d'Europa

L'any 2010 es van presentar les primeres idees per a un nou atlas d'ocells nidificants d'Europa (EBBA2) a l'Assemblea de l'EBCC. Un any més tard es va establir un Comitè de direcció de l'atles (ASC) i el 2012 es va crear un equip de coordinació, integrat per Sergi Herrando i el seu equip de l'Institut Català d'Ornitologia (ICO) i Petr Voríšek de la Societat Txeca d'Ornitologia (CSO), sota la supervisió de Verena Keller, membre de l'Institut Suís d'Ornitologia i presidenta de l'ASC. L'EBBA2 cobrirà el conjunt d'Europa, és a dir, més de 10.000.000 km² i de 50 països, inclosa tota Turquia, el Caucas i la part europea de Rússia i Kazakhs-tan. El període de treball de camp s'estén sobre les temporades de nidificació 2013-2017.

Podeu consultar tota la informació del projecte a www.ebba2.info

Objectius EBBA2 i productes esperats

Com en el primer Atlas dels ocells nidificants d'Europa, l'objectiu d'EBBA2 és obtenir el llistat d'espècies d'ocells reproductors més complet possible de cada quadrat de 50x50 km. Aquesta és la base del resultat principal d'aquest atlas, una sèrie de mapes que mostrin evidències de cria (Figura 1) i l'abundància

Una crida als ornitòlegs viatgers

Malauradament, a molts països de l'est i el sud-est d'Europa a dia d'avui encara no es té un coneixement bàsic dels seus ocells nidificants i el nombre d'ornitòlegs és tan baix que no poden garantir una cobertura geogràfica suficient. En molts casos les observacions dels ornitòlegs estrangers seran molt valuoses. Si durant les pròximes primaveres (2015, 2016 i 2017) viatges a qualsevol país d'Europa, pots contribuir substancialment amb les teves observacions. Et proposem tres maneres de participar:

- **Senzillament aportant les observacions que realitzis durant el teu viatge.** Només cal que anotis les espècies que detectis amb el codi atlas corresponent, i així ajudar a completar el llistat d'espècies nidificants a cada quadrat de 50x50 km.
- **Realitzant senzills censos de durada controlada.** Es tracta de fer una llista completa durant una caminada de temps controlat (entre 60 i 120 minuts). Cal anotar totes les espècies detectades amb el codi atlas corresponent, però no és necessari comptar els exemplars.
- **Organitzant una expedició per a l'EBBA2.** Si vols fer una màxima contribució a l'EBBA2, pots organitzar el teu viatge prioritant les zones més remotes i planificant la millor combinació de censos de durada controlada i mostratges no estandarditzats per garantir una cobertura suficient d'un o diversos quadrats de 50x50 km.

Països tan propers com Portugal o destinacions tan interessants per als ornitòlegs com Grècia, Turquia o Geòrgia, són algunes de les opcions on les teves dades poden ser més rellevants. Vagis on vagis en els teus viatges et recomanem que et posis en contacte amb el coordinador nacional corresponent per tal que el teu viatge faci una màxima contribució per a l'EBBA2. Recordeu també que en Sergi Herrando (ornitologia@ornitologia.org) és coordinador europeu i us pot assessorar i posar en contacte amb la gent d'aquests països que han demanat col·laboració internacional.

A bona part de l'àrea de distribució d'espècies com el tètoll cuabarrat *Limosa lapponica* no hi ha ornitòlegs locals. Per això, a més de gaudir dels ocells viatjant arreu d'Europa, qualsevol observació pot ser una aportació rellevant per a l'Atlas dels ocells nidificants d'Europa.
Foto: Mikhail Korepov

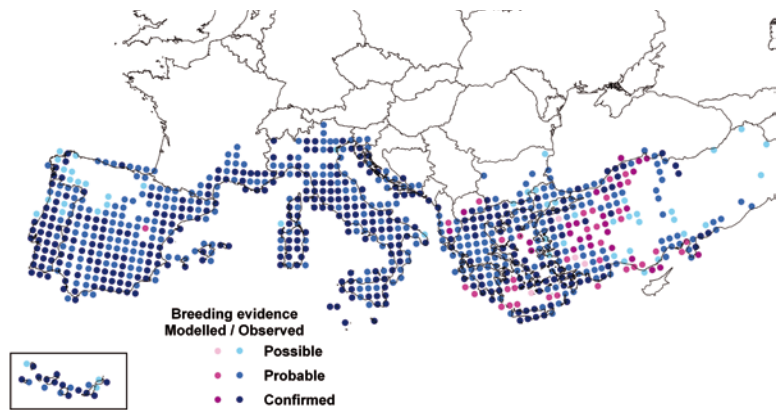
Tallarol capnegre
Sylvia melanocephala
Dibuix: Toni Llobet

(Figura 2) per a totes les espècies d'ocells en una quadrícula de 50x50 km. No obstant això, l'EBBA2 també intenta documentar els canvis en la distribució de les espècies d'ocells que es produeixen des de la dècada de 1980 (Figura 3). A més, una de les millores esperades en aquest nou atlas és presentar informació comparable sobre la presència d'espècies en una alta resolució espacial per tantes espècies com sigui possible. Específicament, l'EBBA2 utilitzarà censos a temps controlat en una mostra de quadrats de 10x10 km ben distribuïts arreu d'Europa amb l'objectiu de produir mapes on es vegi la probabilitat de presència amb molt de detall (Figura 4).

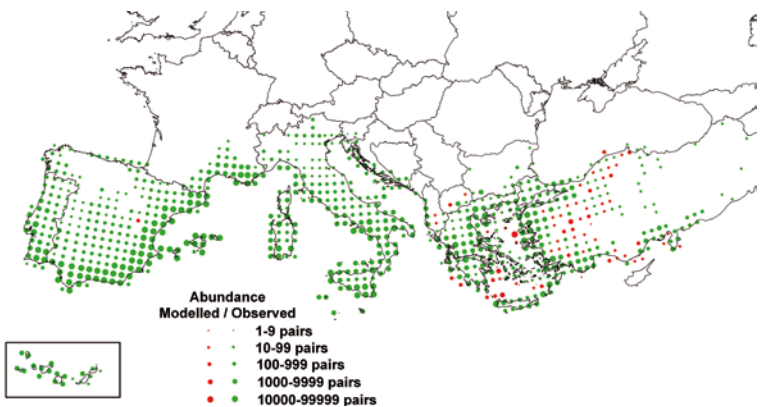
Com aconseguir-ho

Actualment moltes societats ornitològiques, museus d'història natural o universitats d'Europa estan desenvolupant projectes de seguiment d'ocells. Aquests projectes poden aportar dades per a l'EBBA2 però s'hauran de complementar per mostres específics en moltes altres regions. En aquest context no s'ha intentat desenvolupar una metodologia de camp comuna per a tots els països europeus, un enfocament que ja ha estat utilitzat amb èxit en el Projecte Pan Europeu de Seguiment d'Ocells comuns (Gregory & Voríšek 2003).

Moltes fonts de dades de camp es poden considerar com adequades per a la seva inclusió en aquest gran projecte: 1) els atlas d'ocells nidificants nacionals o regionals amb períodes d'estudi que coincideixin totalment o parcialment amb els de l'EBBA2; 2) projectes de seguiment sistemàtic d'ocells comuns; 3) seguiments específics (per exemple, censos

▲ **Figura 1.** Simulació per al projecte EBBA2 del mapa d'evidències de nidificació (possible, probable i segura) del tallarol capnegre *Sylvia melanocephala*. El projecte intentarà il·lustrar les prediccions dels models estadístics en quadrats no mostrejats (*Modelled*) independentment de les dades observades (*Observed*). Resolució de 50x50 km.

▲ **Figura 2.** Simulació per al projecte EBBA2 del mapa d'abundància del tallarol capnegre *Sylvia melanocephala* (nombre de parelles). El projecte intentarà il·lustrar les prediccions dels models estadístics en quadrats no mostrejats (*Modelled*) així com les dades observades (*Observed*). Resolució de 50x50 km.

d'espècies colonials o espècies rares) o monitoratge de zones d'especial interès (per exemple, el monitoratge de les IBA); i 4) observacions casuais, sovint recollides a través de les plataformes on-line. En els casos on no es disposi de cap altra font d'informació actualitzada es podria arribar a emprar una combinació de dades antigues i coneixement expert per tal d'estimar la presència actual (Herrando *et al.* 2013).

Agraïments

Un agraïment molt especial a les desenes de milers de voluntaris que arreu d'Europa estan recollint dades per als seus atlas en el context de l'Atlas dels ocells nidificants d'Europa. Agraïm als coordinadors nacionals la seva ingent feina de coordinació, recopilació, validació

La contribució a l'Atlas d'Europa des de Catalunya

La primavera de 2015 arrenca el Nou Atlas dels ocells nidificants de Catalunya, que actualitzarà la distribució de totes les espècies nidificants i analitzarà els canvis que han patit des de l'anterior atlas. El Nou Atlas neix, en part, motivat per l'EBBA2, i pretén garantir que Catalunya hi tindrà una cobertura excel·lent.

La millor manera de contribuir a l'EBBA2 a Catalunya, per tant, és participar en el Nou Atlas dels ocells nidificants de Catalunya. A cada quadrat de 10x10 km de Catalunya el treball de camp per al Nou Atlas inclou el programa SOCC i un seguit de mostratges estandarditzats d'una hora en una sèrie de quadrats

d'1x1 km. Ambdós mostratges es podran utilitzar com a censos de temps controlat per als mapes d'alta resolució de l'EBBA2 (Figura 4). A més, s'obindrà el llistat complet d'espècies nidificants a cada quadrat 10x10 km amb el codi atlas corresponent gràcies a l'esforç dels responsables de cada quadrat i a les dades casuals registrades al portal Ornitho.cat, que també seran la base per a confeccionar el llistat del quadrat de 50x50 km per a l'EBBA2.

Si encara no participes al Nou Atlas, posa't en contacte amb la coordinació (atles@ornitologia.org) per sol·licitar el teu quadrat! A més, pots aportar qualsevol observació d'ocells nidificants a Ornitho.cat.

ció i gestió de dades, i als nostres col·legues de l'Atlas Steering Committee, Hans-Günther Bauer, Lluís Brotons, Mark Eaton, Ruud Foppen, Mikhail Kalyakin, Aleksí Lehtikoinen, David Noble i Iván Ramírez tot el seu esforç per tirar endavant aquest projecte. I finalment no podem deixar d'agrair l'esforç de tot l'equip de EBBA2 de Suïssa, Catalunya i la República Txeca: Verena Keller, Petr Vorisek, Martin Kupka, Marc Anton, Dani Villero, Magda Pla i David Martí.

SERGI HERRANDO

Coordinador del Nou atlas dels ocells nidificants d'Europa

MARTÍ FRANCH

Coordinador del Nou atlas dels ocells nidificants de Catalunya

Bibliografia

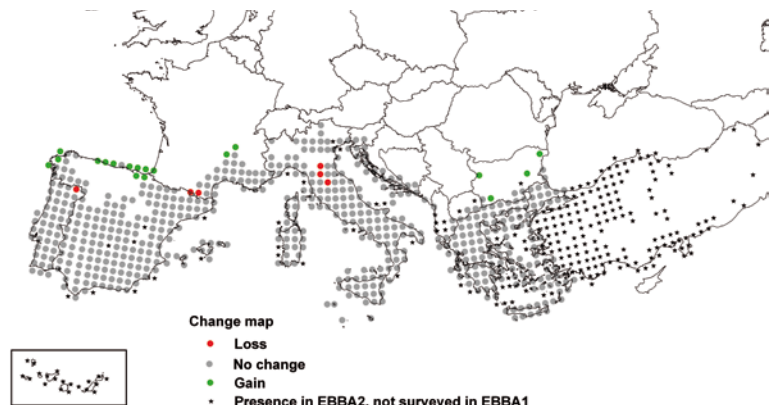
Estrada, J., Pedrocchi, V., Brotons, L. & Herrando, S. (2004). *Atlas dels ocells nidificants de Catalunya 1999-2002*. Institut Català d'Ornitologia/Lynx edicions, Barcelona.

Gibbons, D.W., Donald, P.F., Bauer, H.-G., Fornasari, L. & I.K. Dawson (2007). Mapping avian distributions: the evolution of bird atlases. *Bird Study* 54: 324-334.

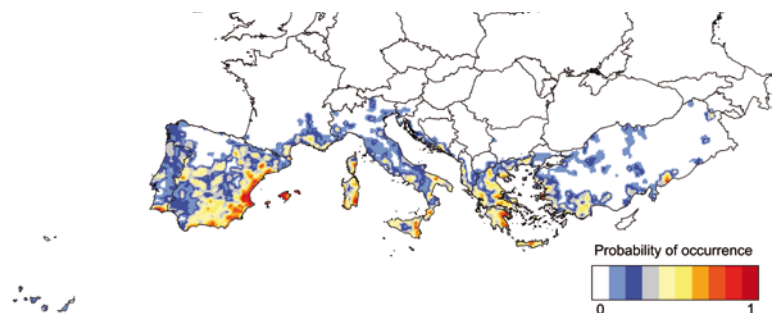
Gregory, R.D. & Vorisek, P. (2003). Report on the Pan European Common Bird Monitoring workshop. *Bird Census News* 16 (2): 2-13.

Hagemeijer, W. & Blair, M. (1997). *The EBCC Atlas of European Breeding Birds*. T. & A.D. Poyser, London.

Herrando, S. Vorisek, P & Keller, V. (2013) The methodology of the new European breeding bird atlas: finding standards across diverse situations. *Bird Census News* 26 (1-2): 6-14.

▲ **Figura 3.** Simulació per al projecte EBBA2 del mapa de canvi en la distribució (pèrdua / sense canvi/ guany / no mostrejat a EBBA1) en el període transcorregut entre els dos atlas de nidificació del tallarol capnegre *Sylvia melanocephala*. Resolució de 50x50 km.

▲ **Figura 4.** Simulació per al projecte EBBA2 del mapa d'alta resolució (10x10 km) del tallarol capnegre *Sylvia melanocephala*.

Tulloch, A.I.T., Possingham, H.P., Joseph, L.N., Szabo, J. & Martin, T.G. (2013). Realising the full potential of citizen science monitoring programs. *Biological Conservation* 165: 128-138.

Els corbs de Barcelona

Des de fa poc temps a la ciutat de Barcelona s'ha detectat la presència regular de corbs, una espècie que normalment no viu a la ciutat. L'origen d'aquests exemplars avui en dia és desconegut. En aquest article es detallen algunes dades sobre l'aparició d'aquests exemplars envoltats de cert misteri: ocells alliberats o colonització natural?

Una de les novetats més rellevants de l'avifauna de Barcelona actualment és la presència de corbs (*Corvus corax*). Fins ara a Barcelona de còrvids només es podia observar la garsa i la gralla, aquesta última amb una població petita que subsisteix vinculada al menjar disponible que obté al Zoo de Barcelona, principalment amb els grans herbívors com girafes, cérvols, antílops, búfals, etc.

Les primeres citacions de corbs a Barcelona en els darrers anys són del juliol de 2013. Així el dia 20 de juliol el cuidador d'aus del Zoo Carlos Lemkhun va veure un corb sobrevolant la colònia d'ardeides, a la zona centre del Parc. Sis dies més tard, també al Zoo, es detecta la presència d'un corb a la zona sud entre les instal·lacions de zebres i cérvols.

A partir de llavors les observacions han estat regulars fins a data d'avui. Si bé inicialment era un únic exemplar, a partir de 2014 es van veure dos corbs adults. Tot i que els albiraments

més habituals són d'un dels exemplars, no d'una parella, especialment entre els mesos d'abril, maig i juny.

Val a dir que coincidint amb aquestes observacions, al llarg dels primers mesos del mateix any 2013 es van veure dos corbs diverses vegades al delta del Llobregat, on és una espècie bastant rara. Primer eren dos, després només un corb (F.J. Santaefemia, com. pers.). Sense saber si existeix cap relació amb els ocells del Llobregat, a partir del gener de 2014 també es van veure dos corbs al Zoo de Barcelona (primera observació el 12.01.14. 2 al centre del Zoo on hi ha les girafes i els flamencs; C. Lemkhun, com. pers.) i durant el febrer. A partir d'aquesta data, al Zoo hi ha observacions de corb de forma regular fins a data d'avui.

El cas més sorprenent va succeir el juliol de 2014 quan es van trobar dos exemplars juvenils, totalment plomats, però encara volant amb certa dificultat. Un d'aquests exemplars el va recollir un de nosaltres (Sergi Garcia) d'un

▲ Parella de corbs, un d'ells amb anella de lectura a distància 09M, Zoo de Barcelona, 18.10.14. Es passen menjar entre ells i mostren alguns *displays* com si estiguessin aparellats.
Foto: Raül Aymí

carrer de Poble Nou pròxim al Zoo. Després de posar-lo en una caixa, es va portar a l'oficina dels Agents Rurals que hi ha prop d'allí. Un cop aquest corb estava en dipòsit transitori a les esmentades oficines, va aparèixer el segon exemplar picant al vidre de les mateixes dependències. Tot i que sembla *surrealista*, l'explicació més plausible és que aquest segon exemplar va seguir el Sergi fins a les oficines i volia retrobar al seu germà! El guarda de seguretat de les oficines encara avui no dona crèdit a l'esdeveniment quan recorda perplex com picava al vidre per entrar a les oficines!

Aquests dos corbs es van portar al centre de recuperació de Torreferrussa i després d'una estada de dues setmanes es van alliberar en bones condicions al Parc de la Ciutadella el 6 d'agost. Es van alliberar anellats i amb anella de lectura a distància de color groc amb els codis 09M i 09R

A partir d'aquesta data, i després d'uns dies de comportament esquerp, es van començar a veure 4 corbs al Zoo. Tot i que sovint anaven junts, moltes vegades eren observacions de 2 o 3 individus. Les observacions eren diàries. Acostumaven a dormir als plàtans d'ombra, especialment entre les instal·lacions de les zebres i els cérvols. No sempre utilitzaven el mateix arbre.

Durant el mes d'octubre de 2014 es va observar el primer comportament carronyer d'un corb adult. A la zona sud del Zoo es va veure un corb depredant un colom al pati dels camells a les 18 h (J. García) i també hi ha algunes citacions en altres indrets de Barcelona. I també en aquest mes al Zoo es van observar dos dels corbs, un d'anellat (anella 09M) i l'altre no anellat en comportament d'estar aparellats: donant-se menjar l'un a l'altre i fent alguns *displays* força particulars.

A hores d'ara les dades recopilades tant al portal ornitho.cat com en el marc de l'Atlas dels ocells nidificants de Barcelona apunten que les principals zones on es veuen els corbs són el Parc de la Ciutadella i el Zoo i els seus voltants d'una banda i l'àrea de Tres Turons entre el Parc del Guinardó, i el barri del Coll amb observacions esporàdiques a Montjuïc i en altres carrers de la ciutat. D'altra banda, l'espècie s'observa també a Collserola on hi ha, com a mínim, una parella reproductora, potser dues.

No només corbs!

La presència d'aquests corbs planteja molts interrogants. D'on vénen? Han vingut pel seu compte o són escapats de captivitat? Han pogut criar a Barcelona? Els ocells joves trobats no semblava que haguessin pogut arribar volant de cap lloc llunyà. Són molts interrogants que queden a l'aire ...

I per acabar de complicar-ho més, ara tenim també algunes observacions de cornella. A les observacions entrades al portal *Ornitho* es conclou que hi poden haver errors en la identificació i que algunes de les observacions atribuïdes a la cornella fossin dels mateixos corbs, cosa que sembla indicar alguna observació de 4 exemplars i que coincideix amb l'època que es veien els 4 corbs. De tota manera, sembla que hi ha presència regular d'almenys una cornella observada des del 14 de març per a la Zona Franca i irregularment a l'agost, novembre i durant l'hivern (febrer i març) de 2014 al Parc de la Ciutadella.

I per acabar-ho d'adobar el 9 d'octubre es capturava al Zoo una gralla de bec vermell força mansa que semblava criada en captivitat i que va anar a un centre de recuperació!

Fins aquí la crònica d'aparicions misterioses de còrvids poc freqüents a Barcelona i que obren molts interrogants per respondre en el futur. Si algun dels lectors de l'Abellerol té coneixement del possible origen d'aquests corbs, restem oberts a escoltar-lo •

▲ Corb cantant al Parc del Guinardó, 10.05.14. El parc del Guinardó i el de la Ciutadella són els llocs on es veuen els corbs més fàcilment.
Foto: David Garcia

Fins ara a Barcelona de còrvids només es podia observar la garsa i la gralla.

RAÛL AYMÍ, DAVID GARCIA,
SERGI GARCIA & JOSEP GARCIA
ico@ornitologia.org

Nius per als ballesters a Sant Fruitós de Bages

L'ICO juntament amb l'associació *Galanthus* han finançat el cost de la instal·lació de quatre caixes-niu de ballesters a Sant Fruitós de Bages

Els nius els van col·locar efectius del Grup de Suport de Muntanya del Cos d'Agents Rurals del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural amb el suport de l'Ajuntament de Sant Fruitós de Bages (Bages) el passat 6 de març.

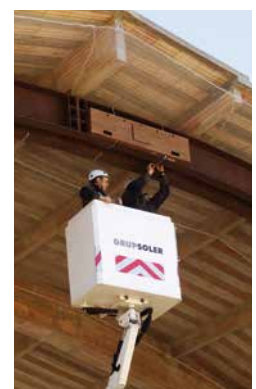
Es tracta d'una actuació provisional al "Cobert de la Màquina del batre", un edifici singular del municipi que actualment està recobert d'una xarxa que impedeix la nidificació d'ocells insectívors protegits.

En aquest edifici, que a mitjans del segle passat havia servit per desenvolupar les tasques relacionades amb les feines de batre i emmagatzematge de gra, s'hi reproduïen habitualment una desena de parelles de ballester (*Apus melba*).

Aquesta construcció estava situada abans al mig d'uns plans agrícoles de secà però ara

es troba dins el centre urbà. Atesa la singular forma de la construcció i del seu sistema constructiu, l'edifici ha acabat per esdevenir una peça important del patrimoni arquitectònic de Sant Fruitós. Actualment presenta problemes de conservació i, ocasionalment, queien fragments amb el conseqüent risc de poder provocar danys a alguna persona. Per aquets motius, l'Ajuntament va col·locar l'any passat una xarxa que evités que els desprendiments ocasionals de fragments de ceràmica poguessin fer mal algú.

Un ornitòleg local va advertir els Agents Rurals i al propi Ajuntament del fet que les escletxes de la coberta eren aprofitades pels ballesters per a nidificar i la xarxa recent col·locada els impedia d'accedir-hi. L'opció provisional de les caixes niu fa compatible la conservació de l'edifici, la seguretat ciutadana i la reproducció dels ocells •

▲ Imatges de la instal·lació de les caixes niu per part dels Agents Rurals. Foto CAR.

Reservoir Birds participa a la *Champions of the Flyway 2015*

El passat 25 de març es va celebrar la marató ornitològica *Champions of the Flyway*, a Israel. Hi van participar un total de 15 equips de diversos països: Estats Units, Holanda, Finlàndia, Regne Unit, Sud-àfrica, Xipre, Palestina, i un equip català, *Reservoir Birds*, format per tres dels editors d'aquesta coneguda web de notícies ornitològiques (www.reservoirbirds.com). A més, un total de 16 equips locals d'ornitòlegs israelians.

L'origen d'aquesta marató ve del Ministeri de Turisme d'Israel i sobretot de la *Society for Protection of Nature* in Israel. Té com a objectiu la recaptació de fons per a una campanya contra la caça d'aus migratòries que s'estigui duent a terme en algun país de la part oriental de la Mediterrània. En la primera edició de 2014 els fons obtinguts van anar a parar a un projecte desenvolupat a Batumi, Geòrgia, mentre que en aquesta edició de 2015 tots els fons es destinen a la campanya que Birdlife Cyprus està duent a terme a Xipre per aturar l'enorme matança d'ocells durant el pas migratori. Només en aquesta illa es cacen il·legalment al voltant de dos milions d'ocells per al seu consum i que se serveixen en forma de tapa amb el nom local d'*ambelopoulia*.

Els equips que hem participat, hem treballat abans de la pròpia marató, obtenint donatius. La campanya està encara oberta, qualsevol donatiu per a BirdLife Cyprus es pot materialitzar a la pàgina del nostre equip a <https://www.justgiving.com/COTFRB/>.

La marató en si va ser, com coneixen bé els que han participat en aquests esdeveniments, una experiència extenuant però al mateix temps molt satisfactòria i divertida. L'àrea geogràfica que es va delimitar abastava des de la punta més meridional i punt emblemàtic per a l'observació de migrants, Eilat, cap al nord fins a l'altura aproximada de Nizzana, un conegut lloc on observar l'Hubara de Macqueen (*Chlamydotis macqueenii*), i els límits oriental i occidental eren les fronteres d'Egipte i Jordània. En aquesta àrea els equips vam estar tres dies abans preparant el recorregut i l'estratègia, tot i que algun equip va enviar algun membre fins i tot setmanes abans de l'inici per tenir un millor coneixement d'on parar i a quines hores.

Tots els equips sortien del mateix punt a Eilat, a les 0h del dia 25 de març. Amb una cobertura mediàtica notable, ja que fins i tot les televisions israelianes filmaven com sortíem de l'hotel per, corrent, agafar els cotxes. La marató finalitzava a les 24h en el mateix punt, quan s'havia de lliurar la llista total d'espècies identificades en uns fulls oficials de l'esdeveniment.

Encara que fos una competició entre equips, l'esperit de la marató era en realitat col·laboratiu: tots els equips portàvem al cotxe un petit aparell que proporcionava wifi, de manera que podíem enviar missatges de *whatsapp* a un grup que es va crear per a la competició, informant d'espècies interessants que poguessin veure els altres equips. D'aquesta manera, poc després de començar l'activitat, es va crear una atmosfera de camaraderia i col·laboració. La col·laboració va ser la norma ja que en realitat el més important era la campanya d'obtenció de donatius. L'equip que guanyés no rebia cap tipus de premi, més que un simbòlic trofeu i el privilegi de donar en persona la suma obtinguda en una gala celebrada al dia següent als responsables de *BirdLife Cyprus*.

Finalment van resultar guanyadors amb un total de 168 espècies l'equip nord-americà *The CMBO American Dippers*, i en segon lloc l'equip finlandès *The Arctic Redpolls* amb només una espècie menys, 167, i en tercer lloc, fent podi compartit amb l'equip finlandès *Northern Lights*, el nostre equip *Reservoir Birds*, compost pel signant, Ferran López i Rafael Armada, amb un total de 163 espècies.

L'èxit de l'esdeveniment va ser, especialment, haver recaptat un total aproximat de 50.000 US \$ gràcies a les aportacions d'unes 900 persones.

▲ L'equip *Reservoir Birds*, d'esquerra a dreta Rafa Armada, Ferran López i José Luis Copete. Foto: Yuval Dax, Society for protection of nature, Israel

Encara que fos una competició entre equips, l'esperit de la marató era en realitat col·laboratiu

JOSÉ LUIS COPETE
joseluiscopete@gmail.com

6è Simposi Internacional sobre Mussol comú a Holanda

Sota el títol *Crossing Borders*, "travessant fronteres", els passats dies 20 a 22 de març de 2015 es va celebrar el 6è simposi internacional sobre el mussol comú a Nieuwvliet, Zeeuws-Vlaanderen (Holanda). La trobada estava coordinada per les organitzacions STONE (Steenuilenoverleg Nederland) d'Holanda i Steenuilenwerkgroep Natuurpunt de Flandes, Bèlgica. L'anterior edició havia tingut lloc a Vic al febrer de 2011.

El simposi va començar el divendres 20 amb una xerrada d'en Ronald Van Harxen, amb presència de tots els participants internacionals, on es va explicar la feina del seguiment reproductiu dels mussols holandesos feta des de 1997 per un grup de prop de 500 voluntaris. Anualment, aquest grup de treball fa el seguiment de quasi 1.200 parelles i l'anellament de 4.000 polls, a més de quasi 400 mussols adults. Tota aquesta experiència els fa grans coneixedors del paràmetres reproductius de l'espècie, i també de la gestió i millora de caixes niu, l'anàlisi de la dieta i aspectes pràctics sobre la seva conservació (<http://www.steenuil.nl/>).

El dissabte 21 es van fer les presentacions. Vint ponents de 14 països van explicar els seus projectes a una audiència de prop de 100 persones, la majoria participants del

programa de seguiment holandès de mussol. El presentador va ser Dries Van Nieuwenhuysse, autor de la darrera monografia del mussol (Van Nieuwenhuysse *et al.* 2008) i cap visible del Grup Internacional de l'Estudi de Mussol comú (ILOWG). Naef-Daenzer Beat de l'Institut Suís d'Ornitologia va començar el torn de presentacions explicant els resultats de l'estudi de la supervivència i les dinàmiques espacials d'una població de mussol al sud d'Alemanya, amb resultats del radioseguiment de 380 individus durant tot un cicle anual que suggereixen més capacitat de mobilitat del que es pensava dels mussols fora de l'època de cria. A continuació, hi va haver el torn de les presentacions sobre dinàmica de les poblacions: Ricardo Tomé, de Portugal; Andriy-Taras, d'Ucraïna; Lars Bo Jacobsen, de Dinamarca; Mikis Bastian, de Luxemburg; Monika Chrenkova, d'Eslovàquia; i Roy Leigh,

▲ El simposi va comptar amb 20 ponents de 14 països que van explicar els seus projectes a una audiència d'unes 100 persones.

Foto: Johnny du Burck

d'Anglaterra, d'entre d'altres. En general es pot concloure que la pèrdua o transformació de l'hàbitat agrícola ha reduït les poblacions de mussol comú arreu on es distribueix. El cas més extrem és la població danesa, que ha quedat reduïda a 15 parelles al 2014, quan als anys 70 en quedaven encara uns quants centenars. Sembla que el factor crític darrere aquesta davallada és la baixa productivitat, provocada per la falta d'aliment després del període de la posta.

La iniciativa de Luxemburg, amb una població també quasi extingida (15-20 parelles l'any 2005) en què s'ha implementat un pla d'acció específic, comença a donar alguns resultats esperançadors. La instal·lació de caixes niu i l'afavoriment de corredors entre els diferents grups en són la clau, encara que la pressió sobre els espais oberts, on l'abandonament de les terres de correu sembla tenir un destí urbanístic, esdevenen grans frens per a garantir la viabilitat de les poblacions.

Altres propostes que cal tenir presents són en forma d'esforços transfronterers, per exemple als voltants de la regió de Basilea, on es treballa en un projecte entre Suïssa, França i Alemanya per a fer tornar el mussol. Una de les actuacions principals és la restauració de l'hàbitat amb plantacions d'arbres fruiters i distribució dels productes. Altres projectes recullen iniciatives de recerca i conservació entre poblacions pròximes, com ara les que coordinen Martin Šalek a Eslovàquia, Txèquia i Hongria, o Libor Opluštil a Txèquia i Àustria.

Els darrers blocs temàtics van ser la dieta, amb tres presentacions de Polònia, Turquia i Itàlia, i la conservació, amb dues presentacions d'Anglaterra. En aquest darrer país es treballa per a millorar l'estimació poblacional la qual ha patit una davallada d'un 61% en cinc dècades. S'ha iniciat un projecte amb aquest objectiu des de la BTO. Cal dir però, que a Anglaterra, com que el mussol es considera una espècie nouvinguda (introduïda a la dècada del 1880 pels victorians) ha rebut poca atenció científica. Emily Joáchim, investigadora anglesa, es va fer ressò de la situació i va reivindicar la necessitat de corregir aquesta percepció. A més, la Dra. Joáchim va exposar el seu nou projecte sobre com la competència intergremial pot afectar la supervivència del mussol comú, i que aquest factor s'hauria de

tenir en compte quan es dissenyen projectes que inclouen la instal·lació de caixes niu, especialment en hàbitats on els nius naturals són escassos donada la falta d'arbres vells.

La presentació del signant d'aquesta crònica va ser un exercici bibliogràfic que pretenia posar de relleu les últimes referències amb informació sobre el mussol a l'Estat espanyol. El monogràfic de Van Nieuwenhuysse *et al.* 2008 ofereix un recull de tota la literatura existent de l'espècie fins aleshores, i el propòsit dels autors és fer actualitzacions periòdiques del document. En aquest sentit, l'exercici esmentat buscava fer aquesta contribució amb un llistat de la producció literària espanyola des del 2008 i fins al present, però a la vegada també es va aprofitar per a fer una breu exposició dels projectes que actualment poden contribuir al coneixement del mussol comú en aquell àmbit territorial. En conjunt, tant els projectes que fan seguiment de Mussol comú –com per exemple el del Grup de Naturalistes d'Osona; el de Brinçal (*Un mochuelo en cada olivo*); el projecte *Mussols*, de la Societat Valenciana d'Ornitologia; o el NOCTUA, de la SEO– com altres iniciatives –com els propers atles o altres projectes que porta a terme l'ICO que aconseguen copsar el moviment creixent de ciència ciutadana (SOCC, NIUS, etc.); o projectes de doctorands, com la Susana Agustí Montolio (que estudia la bioquímica de la sang del mussol comú i altres)– fan pensar que hi ha un potencial ferm per oferir noves publicacions sobre el mussol comú en els pròxims anys.

El propòsit final del congrés es va aconseguir: la proposta "travessant fronteres" (*Crossing Borders*) pretenia oferir una visió completa del mussol comú a Europa i estimular la continuïtat de la feina en favor de l'objectiu comú, el mussol. La cloenda va ser una convocatòria per al proper simposi el qual, en principi, es farà a Anglaterra la tardor del 2018.

Bibliografia

Van Nieuwenhuysse, D., Génot J.C., Johnson, D. 2008. *The Little Owl. Conservation, ecology and behaviour of *Athene noctua**. Cambridge University Press •

▲ En el simposi es va concloure que la transformació i pèrdua de l'hàbitat agrícola és una de les causes més importants en la davallada poblacional de mussol comú arreu de la seva distribució, ja que afecta en la disponibilitat d'aliment i en l'èxit reproductor.
Dibuix: Toni Llobet

Als voltants de la regió de Basilea es treballa en un projecte entre Suïssa, França i Alemanya per fer tornar el mussol.

HUGO FRAMIS
hugoframis@gmail.com

Crònica Ornitològica

Novembre 2014 – Març 2015

Oferim una nova versió de la crònica que, tot i ser menys exhaustiva, pretén posar en context les observacions d'espècies escasses o d'aparició accidental, amb més imatges de les més destacades i peus de fotos amb més contingut, tal com ja havíem fet en els darrers números. D'aquest període cal esmentar dos protagonistes principals: el corb marí pigmeu i el capsigrany bru.

Novembre

Del mes de novembre cal destacar l'anellament d'una **boscarla dels matolls** *Acrocephalus dumetorum* a la maresma de les Filipines, delta del Llobregat el dia 9. Durant tot el mes va continuar encara l'arribada de **mosqueters de doble ratlla** *Phylloscopus inornatus* que havia començat l'octubre i es van observar al voltant de 20 exemplars diferents arreu de Catalunya, especialment a la franja litoral. El dia 27 es va detectar un **sit blanc** *Plectrophenax nivalis* prop de l'estació de tren de Cabrera de Mar, Maresme.

Desembre

El mes de desembre va portar sorpreses força interessants entre les quals cal destacar la primera citació de **corb marí pigmeu** *Phalacrocorax pygmaeus* a la península Ibèrica. Es tracta d'un exemplar observat als Aiguamolls de l'Empordà el dia 12 i que va passar l'hivern i bona part de la primavera a la zona. Aquest exemplar va atreure molts observadors al Parc. I justament al mateix lloc on hi havia aquest corb marí, també va aparèixer un **morell de collar** *Aythya collaris* el dia 31 que va romandre a la zona almenys fins al mes de febrer. Durant aquest mes es van observar almenys 5 **calàbries petites** *Gavia stellata* a la costa de Girona i al delta de l'Ebre amb bones observacions especialment de l'exemplar del Ter Vell, Torroella de Montgrí, present a la zona tot el mes. El delta de l'Ebre també va ser protagonista durant aquest més per troballes destacables. Així podem esmentar un **territ fosc** *Calidris maritima* a l'Ampolla des del dia 17 que ha fet una llarga estada a la zona, un **grasset de costa** *Anthus petrosus* al Goleró des del dia 21, un **cabusó orellut** *Podiceps auritus* observat des de la barra del Trabucador, i dues **piules grosses** *Anthus richardi* a l'Illa de Riu.

▲ **Boscarla dels matolls** *Acrocephalus dumetorum*, Maresma de les Filipines, Viladecans, delta del Llobregat, 09/11/14, primer any, Joan Castelló. En el cas d'homologar-se es tractaria de la primera citació per a Catalunya i tercera estatal. Les dues citacions estatals prèvies són del 2 de setembre de 2001 a les maresmes del Guadalquivir (un exemplar anellat que es va controlar al mateix lloc un any més tard) i un exemplar anellat a l'illa de Cabrera el 6 d'octubre de 2007. A Catalunya hi ha algunes citacions prèvies dubtoses que no s'han homologat, fet que indica la dificultat que implica una correcta identificació amb la boscarla de canyar i pel fet que la població nidificant d'aquesta última a Catalunya és de mida més petita i de coloració més pàl·lida que la del centre i nord d'Europa amb alguns individus molt similars entre les dues espècies. La boscarla dels matolls en els darrers anys ha experimentat una petita expansió cap a l'oest d'Europa amb un augment d'observacions (Trnka 2004). Tot i això, l'espècie segueix sent força escassa a la majoria dels països, tot i petites arribades puntuals com el cas dels sis exemplars detectats a Holanda entre maig-juny de 2014 (*Dutch Birding* 36-4, 2014). Foto: Joan Castelló.

Tornant als Aiguamolls, el dia 7 es va trobar el segon **sit blanc** d'aquest hivern, un exemplar que va romandre alguns dies per la zona i que van poder veure molts visitants.

Gener

El dia 21 s'observa una **oca de galta blanca** *Branta leucopsis* al delta del Llobregat i a partir del dia 27 arriba un segon exemplar; els dos romanen a la zona només un dia més. Als Aiguamolls de l'Empordà s'albira un **xarxet americà** *Anas carolinensis* el dia 22 que s'ob-

▲ **Corb marí pigmeu** *Phalacrocorax pygmaeus*, La Massona, PN Aiguamolls de l'Empordà, 13/12/14, Gerard Dalmau & Elisabet Tetas. Primera citació per a Catalunya i també a nivell estatal. Des de desembre de 2011 a març 2012 s'havia observat un exemplar de primer hivern als estanys de Canet a uns 30 km de la frontera. L'augment d'observacions de corb marí pigmeu a l'oest d'Europa és a causa de l'augment poblacional a les colònies de cria del sud i est d'Europa, especialment al delta del Danubi (Lawicki *et al.* 2012). Els motius d'aquesta expansió no estan prou clars encara que s'atribueixen a l'eutrofització de les aigües i la sobrepesca d'espècies grans de peixos predadors que ha resultat en una major abundància de peix petit i, per tant, més aliment per a aquesta espècie. Aquests factors junt a una millor protecció de l'espècie hauria provocat aquest increment i un major nombre d'observacions a l'oest d'Europa.
Foto: Eio Ramon.

serva almenys fins al 4 de febrer. Finalment es confirmen els rumors d'un possible capsigrany oriental al delta de l'Ebre. L'ocell detectat el 31 de desembre a Deltebre per Iain Hartley, després d'un cerca intensa, apareix de nou el dia 6 de gener i es confirma la identificació com un **capsigrany bru** *Lanius cristatus*. A partir d'aquí la notícia circula amb rapidesa i comença la peregrinació d'ornitòlegs i aficionats cap al delta de l'Ebre després que la notícia també aparegui a la televisió.

Febrer

Es va detectar un pas intens de **grues** *Grus grus* en migració per Catalunya a partir del 24 de febrer amb citacions destacables com els 3000 exemplars observats a Oliana, Alt Urgell, el dia 25, els més de 1000 al Clot de la Unilla,

▲ **Morell de collar** *Aythya collaris*, La Massona, PN Aiguamolls de l'Empordà, 31/12/14, Xavier Idígora. Nova observació d'aquesta espècie americana al Aiguamolls, un dels llocs habituals d'aparició de l'espècie a Catalunya, encara que probablement es tracta d'un nombre molt reduït d'exemplars que han aparegut diversos anys. Es tracta d'un exemplar de segon any i, per tant, no sembla el mateix individu de l'hivern anterior. Per a més detalls d'aquesta espècie es pot consultar el peu de foto de l'Abellerol núm. 49 (pàg. 15, 2014). Foto: Elvira Guàrdia.

▲ **Calàbria petita** *Gavia stellata*. Detectats diversos exemplars des de la platja de Castelló d'Empúries, al delta de l'Ebre o a Torroella de Montgrí. En aquesta darrera localitat hi va haver un exemplar força confiat durant tot el mes de desembre que va permetre fer bones fotos com la que publiquem de Xavier Idígora (Ter Vell, Torroella de Montgrí, Baix Empordà, 08/12/14). Tal com recull l'Atlas dels ocells de Catalunya a l'hivern, la calàbria petita és un hivernant molt escàs però d'aparició gairebé anual des de 1985 amb una mitjana d'entre 2-8 exemplars (Herrando *et al.* 2011). Foto: Xavier Idígora.

Almenar, el dia 27 i una xifra similar a Montferrer i Castellbó el dia 28. Al delta de l'Ebre hi va passar l'hivern una **daurada petita del Pacífic** *Pluvialis fulva* observada el dia 28 i les setmanes anteriors. Durant aquest mes es van observar almenys dues **piules grosses** *Anthus*

richardi: una el dia 25 a l'aeroport del Prat i l'altra el dia 18 al Serrallo, delta de l'Ebre. El dia 22 es va observar una **graula** *Corvus frugilegus* a Puigcerdà. Mentrestant, continuava l'eufòria i els viatges de molts aficionats cap al delta de l'Ebre per veure el **capsigrany bru** present al mateix hort de Deltebre durant tot el mes.

Març

Pas important d'**arpella pàl·lida russa** *Circus macrourus* amb una primera observació el dia 20 a Gallecs, Mollet del Vallès, i els dies següents fins a finals de mes amb citacions concentrades principalment a les comarques de Girona que apleguen, pel cap baix, un total de 39 observacions i uns 46 individus. Com és habitual en aquesta època de l'any, es va observar un **territ becadell** *Limicola falcinellus* al delta de l'Ebre el dia 28. Aquest any ha estat força pobre el pas de **mosquiter ibèric** *Phylloscopus ibericus*; només amb dues observacions: un ex. a Santa Perpètua de Mogoda el dia 13 i un altre a Torroella de Montgrí el dia 28. El **capsigrany bru** va continuar present al mateix lloc on s'havia trobat al desembre.

▲ **Territ fosc** *Calidris maritima*, L'Ampolla, delta de l'Ebre, 17/12/14, Manolo Sánchez. Espècie molt escassa a Catalunya; la present suposa només la sisena citació documentada. Es tracta d'un exemplar que ha fet una llarga estada al delta de l'Ebre i, per tant, l'han pogut observar i fotografiar molts observadors. Detectat el 17 de desembre de 2014, el mes de maig de 2015 encara era present a la zona. El territ fosc nia a la tundra de l'Àrtic i es comporta com un migrant parcial, i el nord de la península Ibèrica és el límit meridional de la seva àrea d'hivernada, de manera que només és regular a la costa atlàntica. La seva presència a la franja mediterrània és força escassa i puntual; a Catalunya a diferència de la majoria de limícoles mostra preferència per litorals rocosos i la majoria d'observacions són en esculleres de ports. Foto: Miquel Bonet.

▲ **Xarxet americà** *Anas carolinensis*, Aguait del Bruel, PN Aiguamolls de l'Empordà, 22/01/15, Javi Mendoza, Carles Durà, Francisco Pou & Enric Fontcuberta. Nova citació d'aquesta espècie originària d'Amèrica del Nord en un lloc d'aparició habitual per a aquesta espècie, tot i que la darrera observació era de 2010. Tal com comenta de Juana (2006) hi ha indicis que en aquesta localitat els exemplars retornin en hiverns successius com s'apunta per a l'exemplar observat el 2001-02 i posteriorment el 2004-05. No hi ha informació sobre la presència de femelles i joves ja que no es poden distingir del xarxet comú. De vegades es detecten exemplars híbrids com l'observat el 2008, també als Aiguamolls. Foto: Joan Goy.

▲ **Arpella pàl·lida russa** *Circus macrourus*. Primavera excepcional per la presència d'aquesta espècie en pas per Catalunya amb un mínim de 39 observacions i un total pel cap baix d'uns 46 exemplars. Aquesta xifra resulta força similar a la de 2013 amb uns 30 exemplars (Ollé 2013). La majoria de les observacions es concentren a la plana empordanesa. De vegades, es van poder albirar diversos exemplars junts com el cas de la foto feta a Riumors, Alt Empordà el 25/03/15 per Àlex Ollé. Foto: Àlex Ollé.

▲ **Sit blanc** *Plectrophenax nivalis*. Durant l'hivern 2014-2015 es van detectar dos sots blancs a Catalunya. El primer es va localitzar a la platja de Cabrera de Mar el 27/11/14 (Santi Guallar) i que es va observar almenys fins el 3 de desembre associat a un grup de pardals menjant llavors de plantes ruderals. El segon exemplar es va trobar a la platja de can Comes, PNAE, Castelló d'Empúries el 7 de desembre (Lluís Viader, Santi Viader; Pau Garcia) i es va veure a les dunes de la platja entre la Rogera i la Muga fins el 4 de gener. La foto correspon a l'exemplar de l'Empordà. Es manté la mitjana dels darrers hiverns amb 2-3 observacions d'aquesta espècie ubicades sobretot en zones de dunes a les platges i més rarament en ambients de muntanya com el cas del Montseny de l'hivern anterior. Foto Arnau Soler.

Bibliografia

Herrando, S., Brotons, L., Estrada, J., Guallar, S. & Anton, M. (eds.). 2011. *Atlas dels ocells de Catalunya a l'hivern 2006-2009*. Institut Català d'Ornitologia / Lynx Edicions, Barcelona.

De Juana, E. 2006 *Aves raras de España*. Lynx: Barcelona.

Ławicki, L., Khil, L. & de Vries, P.P. 2012. Expansion of Pygmy Cormorant in central and western Europe and increase of breeding population in southern Europe. *Dutch Birding* 34: 273-288.

Ollé, À. 2013. Cifras excepcionales de Aguilucho papialbo *Circus macrourus* en la Península Ibérica y Baleares durante la migración primaveral de 2013. Retrieved from <http://www.rarebirdspain.net/arbsi042.htm>.

Trnka, A. 2004. Occurrence of the Blyth's Reed Warbler (*Acrocephalus dumetorum*) in Europe – is there an expansion to the west of its breeding range? *Sylvia* 40: 119-123 •

MARTÍ FRANCH & RAÜL AYMÍ

Fonts:
www.ornitho.cat
www.reservoirbirds.com
www.rarebirdspain.net
<http://birdingemporda.wordpress.com/>

▲ **Grasset de costa** *Anthus petrosus*, El Goleró, Deltebre, 21/12/14, Albert Cama. Exemplar observat des de final de desembre fins a principi de març i observat per un bon nombre d'ornitòlegs. El grasset de costa és una espècie que nidifica a les costes d'Escandinàvia, les Illes Britàniques i al nord-oest de França que a l'hivern podem trobar a les costes atlàntiques de la península Ibèrica i del Marroc. És una espècie força rara a l'àrea mediterrània on es considera d'aparició accidental. A Catalunya el nombre de citacions és molt limitat i l'Atlas d'hivern només n'esmenta quatre citacions a quatre localitats: Aiguamolls de l'Empordà, l'Estartit, delta del Llobregat i delta de l'Ebre. L'observació de l'hivern 2014-15, en el cas d'homologar-se, es tractaria la cinquena citació per a Catalunya i la segona pel delta de l'Ebre. A part de ser una espècie escassa a Catalunya, alguns dels exemplars poden passar desapercibuts per la seva similitud amb el grasset de muntanya *Anthus spinoletta*. A hores d'ara no hi ha informació segura sobre la subespècie a la qual pertanyen els grassets de costa observats (*petrosus* o *littoralis*). Foto: Marcel Gil

▲ **Capsigrany bru** *Lanius cristatus*, Deltebre, delta de l'Ebre, 31/12/14, Iain Hartley. Primera citació per a Catalunya i també a nivell estatal. Aquest ocell es va localitzar inicialment el 31 de desembre, però no es van poder fer bones fotos i els intents per retrobar-lo tampoc van donar fruits fins al dia 6 de gener quan el mateix autor de la troballa el va relocalitzar al mateix lloc. Des d'aquesta segona data no es va tornar a trobar fins el dia 9 de febrer i ja l'11 i el 12 de febrer es van poder fer fotos. L'ocell ha fet estada en un verger als afores de Deltebre amb preferència per uns arbres fruiters, concretament uns llimoners i va estar a la zona almenys fins al 17 d'abril quan els propietaris del terreny van podar els arbres on estava. El capsigrany bru és una espècie que nidifica al centre i NE del continent asiàtic i que hiverna des de l'Índia fins a Indonèsia. A l'oest d'Europa hi ha poques citacions, la majoria a Gran Bretanya (13) i a la resta de països s'ha vist en comptades ocasions (2 a França, una a Alemanya, Itàlia, Holanda, etc.). Foto: Ramon Prat.

Eudald Solà Subiranas (1966-2015)

L'Eudald Solà i Subiranas ens va deixar, sobtadament, el passat 10 de gener, quan tornava de fer una visita a les perdus blanques d'Ulldeter. Estava a punt de fer 49 anys.

Com a bon naturalista, de ben jove ja va demostrar un interès i una sensibilitat per tot allò que era viu, i va ser als 15 anys quan va iniciar-se de debò en el món de l'ornitologia, mentre cursava els estudis de Secundària. Durant aquesta etapa, va ser cofundador del CODEN (Centre Osonenc de Defensa i Estudi de la Natura), juntament amb altres companys/es d'institut i alguns dels seus professors (1983). Com a membre actiu, va participar en l'organització de la 1a Trobada de Joves Naturalistes, celebrada a Torelló, un any més tard. També, durant aquest període, va rebre alguns premis CIRIT relacionats amb la recerca, un d'ells, per exemple, per un estudi sobre l'alimentació del mussol banyut, entre d'altres.

L'any 1989, juntament amb dos companys més, va publicar el llibre *Les Egagròpiles* (Eumo Editorial), recollint tota l'experiència al voltant de l'alimentació de diferents rapinyaires nocturns, presents a la comarca d'Osona.

Soci i col·laborador de l'ICO, també va participar en el treball de camp per a l'elaboració dels dos *Atles dels ocells de Catalunya*.

Després de llicenciar-se com a biòleg, va decidir continuar el negoci familiar com a enguixador. Però va trobar temps per a les seves dues grans passions: el naturalisme i la fotografia, que va saber fusionar i compartir, generosament, amb diferents companys de la comarca.

Especialment captivat pel Pirineu, però també pels paisatges de la conca del Ges, de mica en mica la seva experiència en el món naturalista el va anar convertint en un dels millors especialistes en fotografia de natura del moment, il·lustrant diverses publicacions i exposicions, entre les quals destaca el *Handbook of the Birds of the World*. A nivell fotogràfic, va tocar tots els registres, des de

▲ Eudald Solà durant una visita als Pirineus.

la macrofotografia fins a la fotografia subaquàtica.

Fruit de la seva voluntat de compartir els seus coneixements, l'any 1997 va fundar l'Agrupació fotogràfica de Sant Pere de Torelló. Actualment ocupava el càrrec de secretari.

“Eudald, te n'has anat... , però ens han quedat coses per dir-te.

Que ens agradava molt la teva manera de fer, sempre des de la discreció i el rigor; i la facilitat amb que aconseguies engrescar-nos en un nou projecte; o la teva capacitat per dissenyar els millors enginys, a fi d'aconseguir fotografiar unes formigues a la corrua o els pica-soques blaus a l'hivern; i el teu esperit crític, sovint farcit d'arguments i raons; i el teu sentit de l'humor, àcid i irreverent a voltes ...

*Eudald,
quan el picot negre plegui les ales,
l'ermini s'esmunyi entre les roques
i el marcòlic taqui de color la muntanya ...
... et donarem la mà. “*

GRUP DE NATURALISTES D'OSONA I
GRUP D'ANELLAMENT CALLETENES-OSONA

Soci i col·laborador de l'ICO, va participar en el treball de camp per a l'elaboració dels dos Atles dels ocells de Catalunya.

Gedeon, K., Grüneberg, C., Mitschke, A., Sudfeldt, C., Eikhorst, W., Fischer, S., Flade, M., Frick, S., Geiersberger, I., Koop, B., Kramer, M., Krüger, T., Roth, N., Ryslavy, T. Stübing, S., Sudmann, S.R., Steffens, R., Vökler, F. & Witt, K. 2014.

Atlas Deutscher Brutvogelarten **L'Atles dels ocells nidificants d'Alemanya**

Stiftung Vogelmonitoring Deutschland & Dachverband Deutscher Avifaunisten, Münster.

S'acaba de publicar l'Atles dels ocells nidificants d'Alemanya, un llibre de 800 pàgines amb informació extensa sobre la distribució, població i tendències de les espècies nidificants en aquest país en el període 2005-2009. És el primer cop que es realitza un atlas a partir de mostres sistemàtics a Alemanya.

El llibre està escrit en alemany, però els mapes, gràfics de tendència i xifres poblacionals es poden interpretar perfectament sense necessitat de conèixer la llengua. A més, cada espècie presenta un petit resum en anglès que complementa adequadament la informació gràfica. És interessant remarcar que tot i que és un atlas d'ocells reproductors, no hi ha cap mapa que mostri la clàssica informació de punts de nidificació possible, probable o segura. Els nostres companys alemanys van considerar uns criteris de nidificació a nivell d'espècie i els mapes mostren directament dades d'abundància per quadrat d'aproximadament 11x11 km. Un dels aspectes que m'ha cridat l'atenció és la incorporació d'un petit mapa de referència que mostra la distribució mundial de l'espècie; aquest element va en la línia, cada cop més habitual, de contextualitzar la informació cartogràfica mostrada. Hi ha un tercer mapa que mostra la distribució a mitjans dels anys 80 del segle passat, amb una resolució diferent de l'actual que deu haver dificultat la comparació dels patrons espacials dels dos períodes d'estudi. Apareix un element habitual en altres atlas, el gràfic amb la línia de tendència des de l'any 1990, sense intervals de confiança. I, finalment, un element al qual nosaltres estem encara poc acostumats, el nom de les empreses i persones que han patrocinat cada espècie. Tots aquests components gràfics els

trobarem a les espècies que ells anomenen semifreqüents, rares o colonials. Per a les espècies comunes s'hi representa, a més, un mapa modelitzat de densitat de molt alta resolució, un histograma amb les variables ambientals significatives d'aquest model i un darrer mapa, aquest altre cop a 11x11 km, que combina la informació observada amb la del model, de tal forma que complementa informació de camp allà on el model no mostra dades.

En el període d'estudi a Alemanya s'han trobat 280 espècies nidificants, de les quals 248 són natives, 20 són espècies introduïdes que crien de forma regular i 12 de forma irregular. En total s'estima que hi ha entre 70 i 100 milions de parelles d'ocells a Alemanya. Són molts els detalls on un ornitòleg pot deixar passar el temps fullejant les seves fitxes d'espècies. La primera cosa que sorprèn és trobar una població establerta de nyandús al nord del país per començar la llista d'espècies, una més de les moltes espècies introduïdes al país. Però això no ens ha de deixar veure l'interès del país per a moltes espècies natives. Un dels exemples més notables és el del milà reial, ja que més de la meitat de la població mundial de milà reial es troba en els seus paisatges oberts amb arbres més o menys esparsos. Alemanya és un fantàstic exemple per veure si les espècies característiques del sud d'Europa estan incrementant o no amb el canvi climàtic i hi trobem una mica de tot. Així, hi ha espècies com el capsigrany, que està desapareixent acceleradament, i d'altres com l'abellerol, que està esdevenint cada cop més freqüent. Serà interessant analitzar aquesta informació de forma rigorosa per veure si s'estan acomplint prediccions climàtiques.

Però si alguna cosa m'ha atret l'atenció d'aquest atlas són els patrons relacionats amb els usos del sòl, en especial els marcats

gradients de distribució que moltes espècies presenten entre l'antiga Alemanya de l'Est i la de l'Oest. Així, per exemple, la cogullada vulgar, el còlit gris o el cruixidell sembla que ens dibuixin els mapes de les dues Alemanyes que estudiàvem ja fa uns anys, ja que es localitzen netament a l'antiga Alemanya de l'Est. Esbrinar com pot ser que 25 anys després de la caiguda del mur hi hagi tants ocells que reflecteixen aquests patrons espacials esdevé tan interessant que he buscat respostes de la mà de Kai Gedeon, editor principal del llibre. Sembla que almenys una part de la resposta està relacionada amb l'estructura de treball de la terra en grans parcel·les comunals, la qual s'ha mantingut a l'Est després de la reunificació del país. Així, treballar entre diversos pagesos milers d'hectàrees no implica el mateix nivell d'intensificació al llarg de tota la parcel·la (en resten fragments on s'hi destina poca atenció col·lectiva). Per contra, els pagesos de l'Oest tenen parcel·les de conreu relativament petites i s'esmercen a maximitzar-ne la productivitat en tota la seva extensió. Tot plegat una interessant lliçó sobre el paper de l'estructura i ús de la terra pels ocells.

Aquest llibre representa un exemple més de l'excel·lent nivell de coordinació de les societats ornitològiques germàniques. El projecte es va iniciar quan dues federacions de societats ornitològiques alemanyes (DDA i SVD) i l'Agència Federal de Protecció de la Natura van convocar els representants de les associacions ornitològiques dels 16 länder (estats) per veure com organitzar el projecte a partir de les necessitats comunes i les distintives de cada regió. En el moment de publicar aquest gran atlas nacional, un bon nombre d'estats ja havien publicat el seu propi atlas regional. En conjunt hi han participat més de 4.000 ornitòlegs i els mapes i els textos d'espècies van estar disponibles en línia en un procés obert al gran públic per participar en l'avaluació dels resultats preliminars.

El llibre té un preu elevat (98 euros), però el seu editor principal em va lliurar molt amablement un exemplar i ara tots els socis de l'ICO podeu consultar-lo a la nostra biblioteca. En tot cas, qui s'ho pugui pagar no es penedirà d'haver adquirit un dels millors atlas que s'hagin fet mai a Europa •

SERGI HERRANDO

Aquest llibre representa un exemple més de l'excel·lent nivell de coordinació de les societats ornitològiques germàniques.

Filella. S. 2014

Recordant bells temps

Salvador Filella, Barcelona

Aquest llibre, que podríem considerar una autobiografia, és un recull històric, de tota una sèrie d'esdeveniments i vivències de l'autor, un dels pioners de l'estudi i conservació dels ocells a Catalunya.

El llibre està ordenat cronològicament i abasta des de finals dels anys cinquanta, quan el Salvador se'n presenta com un noi que comprava la seva primera revista "Caza y Pesca", fins mitjans dels setanta quan va fundar l'associació DEPANA. Així, al llarg de 16 capítols anem descobrint com una persona sense cap mena

de títol universitari, però amb unes immenses ganes de fer coses i una mica de mà esquerra, va anar guanyant-se l'afecte i l'admiració de tots els que l'anaven coneixent. Els començaments com a taxidermista al *Museo Pedagógico de Ciencias Naturales* de la plaça Reial de Barcelona, els primers contactes amb la gent de la *Sección Regional Catalana* de la *Sociedad Española de Ornitología* i les seves reunions al bar *El Oro del Rhin* i les seves sortides i conferències li van fer descobrir que no estava sol i que hi havia molta feina a fer.

De mica en mica anem veient com feia amics arreu on anava, fins i tot fent el servei militar obligatori, de la importància d'algunes coses que avui ni se'ns passen pel cap, com el fet de tenir cotxe, i de com s'havia d'esquivar la censura en tots els àmbits, fins i tot l'ornitològic. Explica com va aconseguir una plaça al Museu de Zoologia i els seus contactes amb el Zoològic de Barcelona, que va saber aprofitar, així com posteriorment amb la

Universitat, les seves primeres excursions a llocs gairebé desconeguts i inexplorats, com el delta de l'Ebre o els Aiguamolls de l'Empordà i, especialment, el grapat d'amics que va fer, amb la majoria dels quals segueix en contacte avui en dia.

Amb un reguitzell d'anècdotes podrem veure com l'enginy suplía els entrebancs i necessitats d'aquella època, quan el fet d'anar amb prismàtics pel camp volia dir que només podies ser contrabandista, espia o terrorista. No obstant això, el fet d'anar coneixent la gent de la terra li obria moltes portes. A més, pertànyer a la generació del Dr. Rodríguez de la Fuente feia que la gent no s'ho mirés tant malament, és més, fins i tot amb simpatia!

El seu gran mèrit probablement va ser aplegar un petit grup de joves dispersos i apassionats per la natura, i aconseguir que totes les dades que s'anaven recollint es guardessin en forma de fitxes, fent així el primer gran arxiu ornitològic català. Aquest va ser el primer pas, que es va anar ampliant, tant per l'arribada de nous prospectors, com de diferents projectes, cada cop més ambiciosos. I com no, d'involucrar i fer que col·laboressin institucions com el Museu de Zoologia i el Zoològic de Barcelona, la Institució Catalana d'Història Natural, la Secció Regional de la SEO, Universitat de Barcelona i una llista interminable de persones.

I així arribem a la creació del primer canyet artificial per a voltors als Ports de Tortosa, no pas sense entrebancs, i amb la dificultat afegida d'haver de transportar ells mateixos les restes animals en vehicles particulars, però això sí, sempre amb el beneplàcit i vistiplau de les

autoritats locals. Arribem també al primer viatge a la factoria *Massó Hermanos* a Galícia com a representants de la recentment creada *Sociedad Española de Cetología*, d'on van treure el màxim d'informació de la darrera empresa espanyola dedicada a la captura i comercialització de cetacis i de com va aconseguir tenir registrats la majoria dels incidents d'aquest grup de mamífers tan desconeguts, amb totes les dades i especialment els embarrancaments, la qual cosa va donar les primeres citacions al nostre territori d'algunes espècies. I així seguiríem amb més anècdotes i d'altres que no ho són tant d'una persona que va fer de la seva passió la seva vida.

Al llibre hi ha dues coses importants que no em voldria deixar. D'una banda, més simpàtica que no pas "científica", és la gran quantitat de fotos que l'il·lustren, evidentment en blanc i negre, que ens pot fer entendre la realitat d'aquella època, i sobretot intentar descobrir qui són els personatges que hi apareixen.

L'altra cosa és el llistat que hi ha al final amb més de 125 noms de persones que van tenir alguna relació amb l'autor i en alguns casos amb un petit currículum dels mateixos, i el d'una sèrie de llocs i institucions també relacionats i que apareixen al llarg del llibre.

Recomano la lectura d'aquest llibre per a tots aquells interessats en la conservació de la natura a Catalunya. En aquesta història, però, m'he quedat amb ganes de saber com continua, com van ser els 80 i 90, potser no tan colpidors, però segur que interessants i també farcits de nombroses anècdotes.

Gràcies, Salvador, per tornar-nos al passat •

XAVIER TOMÀS

L'enginy suplía els entrebancs i necessitats d'aquella època, quan el fet d'anar amb prismàtics pel camp volia dir que només podies ser contrabandista, espia o terrorista.

T'apropem a la natura
Consulta i compra en www.weboryx.com les nostres ofertes

Oryx
www.weboryx.com

A **Oryx** compartim la teva afició i t'ofereim el consell expert sobre l'extensa oferta d'**equipament per el naturalista**, sobre la millor selecció de **prismàtics i telescopis** per ornitologia i observació de fauna i sobre els més de 15.000 títols de **llibres d'història natural** que podràs sol·licitar mitjançant la nostra web.

Oryx: la tienda del amante de la naturaleza
Balma 71 - 08007 - Barcelona
T. +[34] 93 418 55 11 · F. +[34] 93 418 81 17

20 i 21 de juny
Assemblea General Ordinària
de l'ICO, Mataró

18, 19 i 20 de setembre
Delta Birding Festival
<http://www.deltabirdingfestival.com/>

CURSOS

21 de setembre al 3 d'octubre
 Curs d'introducció a l'anellament al
 zoo de Barcelona

10 i 11 d'octubre.
 Curs flash d'introducció a l'anellament
 del Delta del Llobregat

Més informació sobre
 les activitats de l'ICO a:
<http://www.ornitologia.org/ca/queoferim/formacio/programa.html>

Vista panoràmica de les carpes muntades durant el Delta Birding Festival de 2014

FORMULARI DE SUBSCRIPCIÓ PER AL 2015. Vull fer-me soci de l'ICO per al 2015 per la qual cosa rebré: Revista Catalana d'Ornitologia, l'Anuari d'Ornitologia i l'Abellerol. Si us plau afegiu les meves dades al directori de subscriptors.

Tipus de quota¹ Familiar (52,5 €) Nom de la parella _____
 Individual (35 €) Reduïda² (17,5 €) Europa, individual (42 €)

Nom i cognoms _____
 Adreça _____ Ciutat _____
 Codi postal _____ Tel. _____ Correu electrònic _____

Domiciliació bancària En/Na: _____

Autoritzo el Banc/Caixa: _____

Entitat Agència Control Número de compte

domiciliat a _____ carrer/plaça _____

perquè carregui en aquest compte bancari del qual sóc titular l'import de les quotes anuals que em pertoquin com a soci subscriptor de l'Institut Català d'Ornitologia.

Signatura:

_____ a _____ de _____ de 201_____

¹Tots els socis amb domiciliació bancària tindran un 10% de descompte.

² La modalitat de quota reduïda inclou els menors de 19 anys, estudiants fins a 23 anys, pensionistes i aturats. En cada cas cal justificar convenientment aquesta situació.

Institut Català d'Ornitologia
 Museu de Ciències Naturals de la Ciutadella
 Passeig Picasso, s/n
 08003 Barcelona
 Tel.: 93 458 78 93
 Correu electrònic: ico@ornitologia.org
 Pàgina web: www.ornitologia.org